

Andabaka, Ž., Stupić, D., Zvezdana Marković, Preiner, D.¹

znanstveni rad

Novi trendovi u proizvodnji sadnog materijala autohtonih sorata vinove loze u Hrvatskoj

Sažetak

U Hrvatskoj, kao i u svim mediteranskim zemljama, već se stoljećima njeguje tradicija proizvodnje grožđa i vina. Čitav niz geografskih i klimatskih osobitosti, ali i povijesno društvenih okolnosti, uvjetovale su da se tijekom stoljeća na malome teritoriju pojavi velika raznolikost sortimenta vinove loze.

U 19. stoljeću pojavom filoksera i kriptogenih bolesti te gospodarsko-ekonomskih neprilika dolazi do masovnog napuštanja tradicionalnog načina vinogradarenja te izumiranja brojnih sorata vinove loze. Znanstveni projekt „Ampelografska i genetička evaluacija autohtonih sorata vinove loze“ kao i niz stručnih projekata na Agronomskom fakultetu u Zagrebu pokrenuti su s ciljem detaljne evaluacije preostalog sortimenta vinove loze u Republici Hrvatskoj i njegove revitalizacije. U isto vrijeme aktivnom državnom politikom povećanja proizvodnih površina pod trajnim nasadima učinjeni su veliki koraci u procesu gospodarske revitalizacije određenog broja autohtonih sorata. Proizvodnja sadnog materijala vinove loze u razdoblju od 2004. godine do 2010. godine bilježi kontinuirani rast, a svoj vrhunac doživljava 2006. i 2007. godine. Povećanje proizvodnje vidljivo je i kod autohtonih sorata - kako po ukupnoj količini tako i po povećanju broja sorata.

U proizvodnji cjepova autohtonog sortimenta najveći udio zauzimaju tradicionalno najpopularnije sorte kao što su Plavac mali i Malvazija istarska, ali slijede ih i sorte Debit, Plavina, Babić, Maraština, Pošip, Žlahtina te neke druge sorte poput Crljenka kaštelanskog i Malvasije dubrovačke. Početak proizvodnje sadnog materijala određenog dijela autohtonih sorata možemo povezati s rezultatima ranije navedenih projekata. Te činjenice govore o sve većoj popularnosti, ali i važnosti autohtonih sorata na hrvatskom vinskom tržištu, što svakako pridonosi reputaciji Hrvatske kao mediteranske zemlje vrlo bogate vinogradarske i vinarske kulture te očuvanih biljnih resursa.

Glavne riječi: vinova loza, autohtoni sortiment, revitalizacija, proizvodnja cjepova

Uvod

Prema nekim literaturnim navodima (Bulić, 1949.) u Hrvatskoj je krajem 19. i početkom 20. stoljeća postojalo više od 400 autohtonih sorata. Nažalost zbog mnogih negativnih pojava (filoksera i druge kriptogene bolesti, introdukcija novih sorata) nakon tog razdoblja došlo je do znatnog smanjenja njihovog broja. U zadnjih deset godina pokrenut je niz projekata na državnoj i lokalnoj razini te napravljeni osnovni koraci u revitalizaciji, zaštiti i popularizaciji autohtonog sortimenta vinove loze. Cilj spomenutih projekata bio je provesti postupak identifikacije i inventarizacije, tj. kolekcioniranja svih autohtonih sorata s

ciljem sprečavanja njihove daljnje erozije. Inventarizacijom je na području cijele Hrvatske pronađeno oko 120 autohtonih sorata, međutim samo je njihov manji dio u proizvodnim nasadima. Time su stvoreni osnovni preduvjeti za procjenu njihove gospodarske vrijednosti i njihovo daljnje širenje u proizvodnji.

U istom razdoblju, aktivnom državnom politikom poticanja sadnje trajnih nasada, kao i popularizacijom važnosti autohtonog sortimenta kao oblika tradicijske vrijednosti, uočava se pozitivan trend u proizvodnji sadnog materijala autohtonih sorata.

Materijali i metode

U ovom istraživanju korišteni su podaci o kretanju proizvodnje sadnog materijala različitih sortata vinove loze u razdoblju od 2004. do 2010. godine Zavoda za sjemenarstvo i rasadničarstvo Republike Hrvatske. Prilikom određivanja ukupne proizvodnje sadnog materijala za pojedinu sortu u obzir su uzete količine iz domaće proizvodnje, kao i one iz uvoza. Podaci su analizirani i grupirani u dva dijela.

Prvi se dio odnosi na opće kretanje trenda proizvodnje sadnog materijala tijekom ukupnog razdoblja od šest godina. U tom dijelu osnovni pokazatelj ukupne proizvodnje promatran je kroz odnos introduciranih i autohtonih sorata, bilo kao količina proizvedenog sadnog materijala bilo kao postotak u ukupnoj proizvodnji cjepova. Prikazana je ukupna proizvodnja cjepova vodećih pet bijelih i pet crnih sorata koje bilježe najveću proizvodnju tijekom promatranog razdoblja. Analizom su obuhvaćene samo autohtone sorte.

Drugi se dio rasprave odnosi na specifične trendove vezane uglavnom za sorte koje su bile obuhvaćene projektima MZOŠ-a, vođenim od strane Agronomskog fakulteta.

Rezultati i rasprava

Opći trendovi Stanje u ukupnoj proizvodnji cjepova u RH

Iz grafa 1. je vidljivo da u promatranom razdoblju postoji trend povećanja proizvodnje cjepova. Tako 2004. godine bilježimo proizvodnju od 3.651.157 komada cjepova dok 2010. godine proizvodnja iznosi 6.702.352 komada cjepova. Vrhunac proizvodnje zabilježen je 2007. i iznosi 9.326.573 cjepova. Pozitivno kretanje može se objasniti državnom politikom poticanja sadnje trajnih nasada, ali i sve većim interesom za vinogradarsku i vinarsku proizvodnju. Pad proizvodnje nakon 2009. godine dolazi zbog smanjenog interesa za sadnjom zbog prethodne velike ekspanzije u obnovi vinograda, ali i zbog sveprijetnije gospodarske krize u Hrvatskoj.

Graf 2. prikazuje trend proizvodnje kako autohtonog tako i introduciranog sadnog materijala. Iz njega je vidljivo da su introducirane sorte imale vrhunac svoje proizvodnje 2007. godine (6.851.208 komada cjepova) dok su autohtone sorte imale svoj vrhu-

¹ Željko Andabaka, Domagoj Stupić, Zvezdana Marković, Darko Preiner; Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za vinogradarstvo i vinarstvo

nac 2009. godine (2 864 516 komada cjepova). Također je vidljivo da introducirane sorte doživljavaju znatno veći pad u proizvodnji nakon 2007. godine, što nije slučaj s autohtonim sortama.

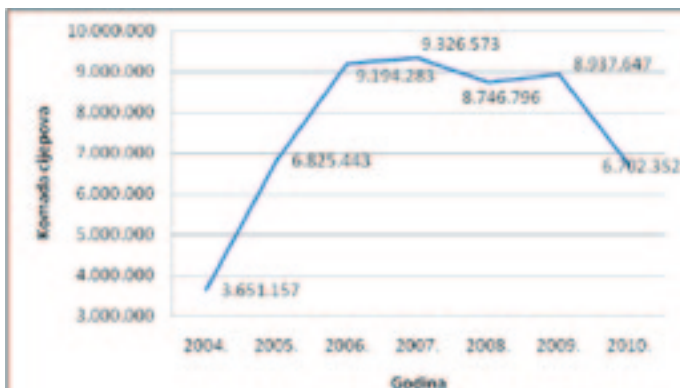
Trendovi u proizvodnji cjepova autohtonih sorata

Početna je proizvodnja cjepova autohtonih sorta 2004. godine iznosila svega 789.125 komada, dok je u 2010. proizvodnja narasla na 2.536.353 komada. Vrhunac proizvodnje autohtone sorte doživljavaju 2009. godine kada je proizvedeno 2.864.516 komada cjepova.

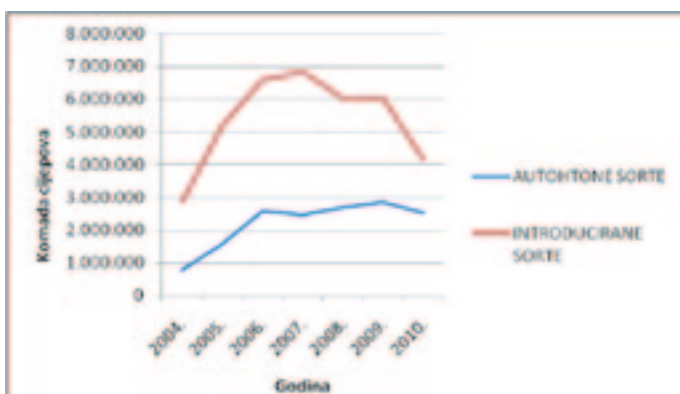
Ako pratimo trend kretanja udjela autohtonog sortimenta u ukupnom tijekom svake godine, možemo uočiti da je i on pozitivan. U 2004. godini taj udio iznosio je 21.6 %, a u 2010. godini čak 37.8 %.

Iz grafa 5. vidljivo je da autohtone sorte u ukupnoj proizvodnji cjepova od 2004. do 2010. godine zuzimaju 29 %, odnosno 15.547.449 od ukupno proizvedenih 53.382.251 komada cjepova.

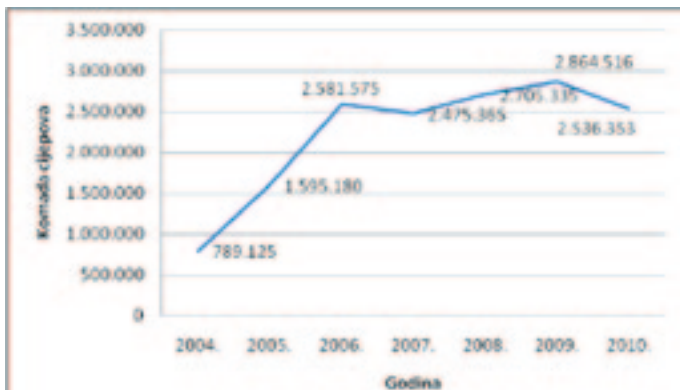
Osim ukupne proizvodnje cjepova i njegovog udjela u ukupnom sortimentu, bitan

Graf 1. Ukupna proizvodnja sadnog materijala za RH u razdoblju od 2004. do 2010. godine

Graf 2. Ukupna proizvodnja cjepova introduciranog i autohtonog sortimenta u razdoblju od 2004. do 2010. godine

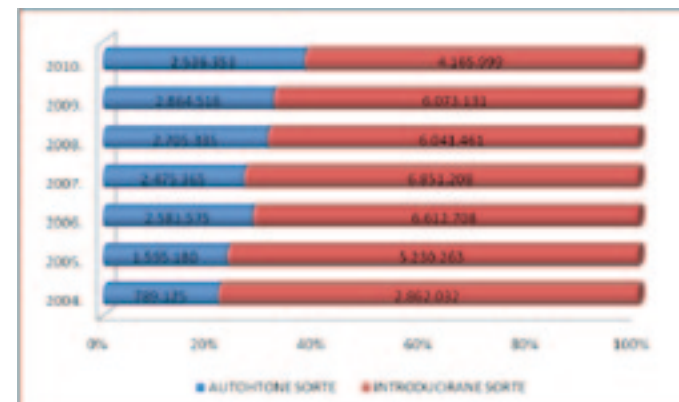
Graf 3. Kretanje proizvodnje cjepova autohtonih sorata u razdoblju od 2004. do 2010. godine.

parametar koji govori o uspješnosti revitalizacije u nekoj vinogradarskoj zemlji svakako je asortiman sorata u proizvodnji sadnog materijala.

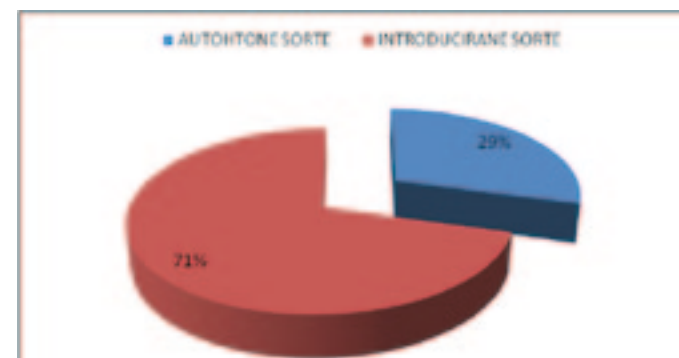
U Hrvatskoj je 2004. godine broj autohtonih sorata koje su bile registrirane u proizvodnji bio 29, a u 2010. godini u proizvodnji je bilo 37 sorata. Iz tih podataka, ali i podataka o ukupnoj proizvodnji loznih cjepova autohtonih sorata, vidljivo je da trend povećanja sortimenata prati trend povećanja proizvodnje cjepova.

Navedeni su podaci pokazatelj da je na području RH na regionalnom nivou zaživjela svijest o potrebi očuvanja i isplativosti uzgoja tradicionalnog sortimenta vinove loze. Analizirajući cijeli asortiman možemo izdvojiti pet vodećih bijelih i crnih autohtonih sorata koje bilježe najveću proizvodnju u razdoblju od 2004. do 2010. godine.

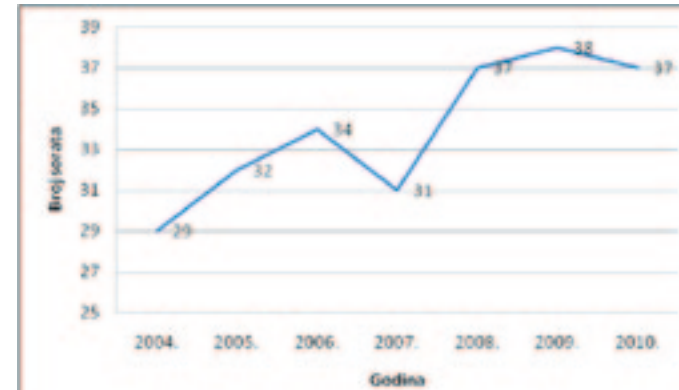
Malvazija istarska bijela sa 1.711.606 komada proizvedenih cjepova u promatranom razdoblju i Plavac mali sa 4.505.877 komada vodeće su autohtone sorte u ukupnoj proizvodnji u Hrvatskoj. To je i razumljivo s obzirom na to da se vina dobivena iz njihovog grožđa mogu proizvesti u širokom rasponu kvalitete, a ona su ujedno i najtraženija na tržištu.

Graf 4. Udio autohtonog i introduciranog sortimenta u ukupnoj proizvodnji tijekom svake godine, u razdoblju od 2004. do 2010. godine.

Graf 5. Udjeli autohtonog i introduciranog sortimenta u ukupnoj proizvodnji cjepova u razdoblju od 2004. do 2010. godine

Graf 6. Broj registriranih autohtonih sorata u proizvodnji sadnog materijala u razdoblju od 2004. do 2010. godine

Plavac mali kao tržišno najpoznatija hrvatska sorta i sorta s najvećim kvalitativnim potencijalom vodeća je crna sorta uopće po proizvodnji cjepova u Hrvatskoj (4.505.877 komada) u razdoblju od 2004. do 2010. godine.

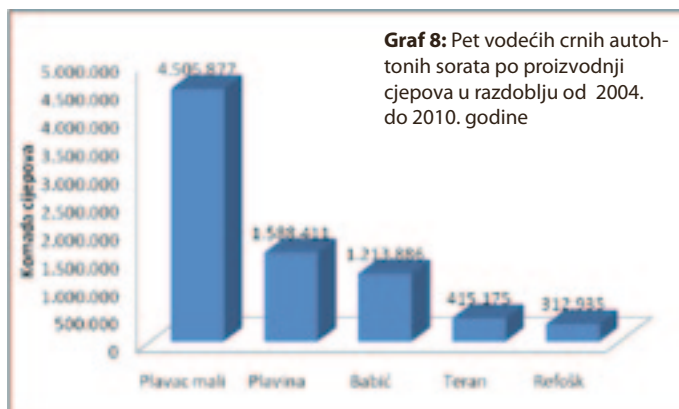
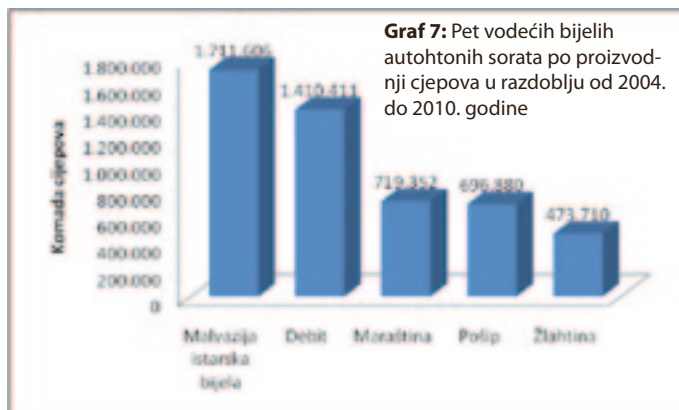
Veliki porast u proizvodnji sadnog materijala zabilježen je kod nekih sorata regionalnog značenja koje su po ukupnoj proizvodnji vina relativno slabije poznate na tržištu. Od njih valja spomenuti Debit (1.410.411 komada cjepova), Plavinu (1.588.411 komada cjepova) i Babić (1.213.866 komada cjepova). Debit, Plavina i Babić autohtone su sorte na području srednje i sjeverne Dalmacije te su posljednjih godina inicijativom većih privatnih vinara, ali i manjih poljoprivrednih gospodarstava, značajno povećane površine pod tim sortama. Možemo zaključiti da je kod Debita, Plavine i Babića posljednjih godina uistinu došlo do prave gospodarske revitalizacije.

Posebni dio

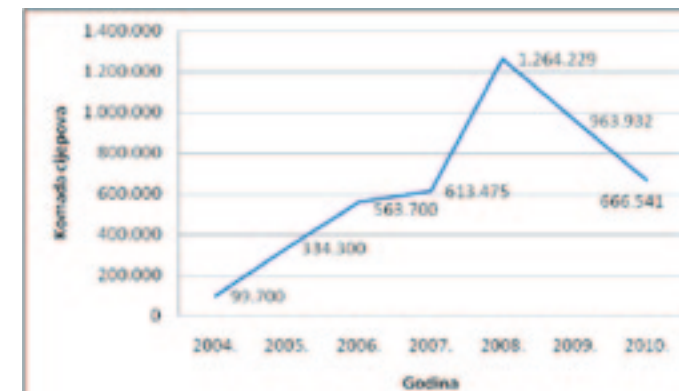
U posebnoj su dijelu obrađene neke gospodarski najvažnije sorte, kao i one čija je popularizacija i proizvodnja započela s projektima MZOŠ-a i Agronomskog fakulteta. Od gospodarski najvažnijih, na prvom je mjestu Plavac mali koji ima ujedno i najveću ukupnu proizvodnju tijekom cijelog promatranog razdoblja.

Proizvodnja cjepova te sorte bilježi veliki porast sve do 2008. godine, kada je ujedno i vrhunac proizvodnje od 1.264.229 cjepova. Nakon 2008. godine slijedi nagli pad proizvodnje u iduće dvije godine. Osim što je gospodarski najznačajnija hrvatska sorta, Plavac mali pokazao se izuzetnim i u znanstvenom svijetu.

U razdoblju između 1997. i 2002. godine započeta su istraživanja suvremenim genetičkim metodama (SSR markeri) na sorti Plavac mali radi utvrđivanja genetskog profila sorte.

Već je ranijim istraživanjima utvrđena velika sličnost između sorata Plavac mali i američkog Zinfandela (Darlington, 1991.). Na temelju tih pretpostavki u suradnji s vodećim američkim sveučilištem za istraživanja na području vinove loze (UC Davis), provedene su analize SSR metodom radi dokazivanja njihove srodnosti. Sličnim su istraživanjima bile obuhvaćene i neke druge autohtone sorte poput Dobričića, Plavine, Pošipa i drugih sorti.

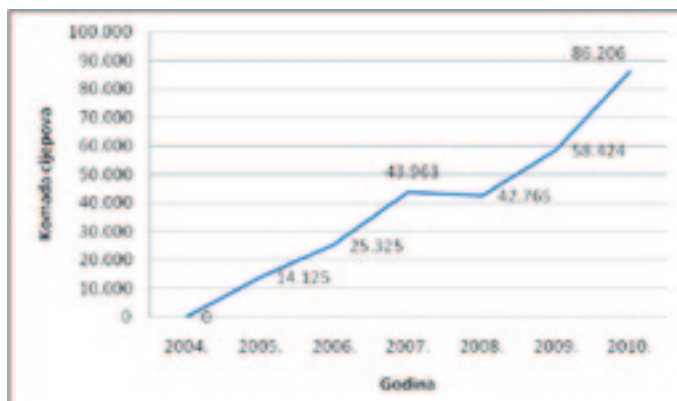
Graf 9: Proizvodnja cjepova sorte Plavac mali u razdoblju od 2004. do 2010. godine

Na osnovi istraživanja mikrosatelita dokazano je da su Zinfandel i Dobričić roditelji Plavca malog. Međutim, u Hrvatskoj niti jedna poznata autohtona sorta nije u tom trenutku odgovarala genetičkom profilu Zinfandela. U jesen 2001. godine na području Kaštela, sjeverno od Splita, pronađen je jedan trs sorte koja je prema ampelografskim karakteristikama (Bulić, 1949.) odgovarala sorti Crljenak kaštelanski. Usporedbom genetičkog profila Crljenaka kaštelanskog s američkim Zinfandelom i talijanskim Primitivom utvrđeno je da se radi o genetički identičnim sortama. (E. Maletić i sur. 2004.). Otkriće da je Zinfandel (Crljenak kaštelanski, Primitivo) roditelj Plavca malog izazvalo je veliki odjek u znanstvenom području te u vinogradarskoj i vinarskoj struci, kako kod nas tako i na globalnoj razini.

Na osnovi tih otkrića pod pokroviteljstvom MZOŠ-a pokrenut je niz projekata s ciljem provođenja postupka revitalizacije i zaštite autohtonih sorata. Osim toga, u sklopu projekta provedena je daljnja evaluacija tih sorata, snaglasnom na genetičku evaluaciju i klonsku selekciju. Jedan od ciljeva bila je sadnja jedinstvene kolekcije autohtonih sorata na vinogradarsko-vinarskom pokušalištu Jazbina u sklopu Agronomskog fakulteta, kao i početak klonske selekcije i postupak podizanja bezvirusnih matičnih nasada najvažnijih autohtonih sorata. U razdoblju između 2002. i 2010. godine, usporedno s trajanjem projekata revitalizacije autohtonih sorata kao i brojnim poticajima za povećanje proizvodnih nasada pod vinovom lozom, dolazi i do porasta proizvodnje sadnog materijala autohtonih sorata.

Činjenica da je jedan od roditelja Plavca malog Crljenak kaštelanski te da je on ujedno sinonim za američki Zinfandel, potaknula je veliki interes za sadnju te sorte. Međutim kako je na području Kaštela pronađen samo jedan trs te sorte, trebalo je određeno vrijeme da se prikupi dovoljna količina plemke koja bi mogla zadovoljiti potrebe za sadnim materijalom.

Projektom „Revitalizacija uzgoja sorte vinove loze Crljenak kaštelanski na području Splitsko-dalmatinske županije“ (Institut za jadranske kulture Split/Splitsko-dalmatinska županija, Agronomski fakultet; 2002.-2004.), pokrenut je postupak prikupljanja plemke i proizvodnje sadnog materijala da bi se osigurala dovoljna količina baznog materijala za daljnje razmnožavanje.

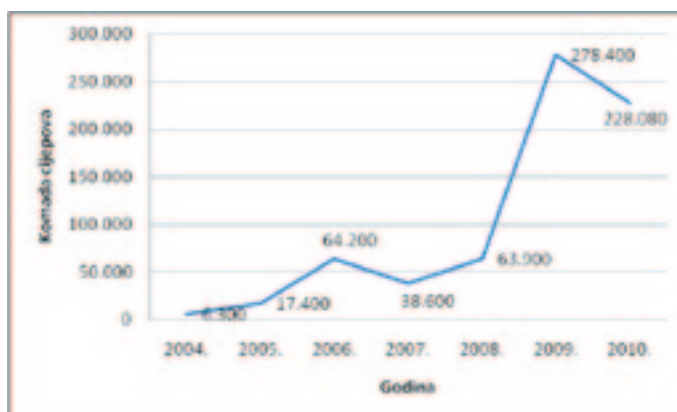
Graf 10: Proizvodnja cjepona sorte Crljenak kaštelanski u razdoblju od 2004. do 2010. godine

Iz grafa 10. vidljivo je da do 2005. godine i završetka projekta revitalizacije nije bilo komercijalne proizvodnje sadnog materijala. U 2005. godini uvezene su prve veće količine (14.125 komada cjepona) namijenjene za sadnju. Svake sljedeće godine proizvodnja i uvoz cjepona te sorte kontinuirano raste do svog maksimuma 2010. godine (86.206 komada cjepona).

Osim kod Crljenka kaštelanskog, istraživanjima na genetičkoj srodnosti sorata značajni rezultati dobiveni su i kod sorte Pošip. Metodom mikrosatelita 2002. godine u suradnji sa sveučilištem Davis u Kaliforniji utvrđeno je su roditelji Pošipa Zlatarica blatska i Bratkovina (J. Piljac i sur., 2002.). Tim istraživanjem potvrđeno je da je Pošip autohtona sorta otoka Korčule.

Analizom podataka o količini proizvedenih cjepona kod te sorte uočen je veliki skok sa 63.900 komada cjepona u 2008. godini na 278.400 komada cjepona u 2009. godini. Takav se porast može opravdati velikim interesom za sadnju Pošipa na dalmatinskoj obali i u unutrašnjosti Dalmacije, gdje su velike površine pod tom sortom zasadili veći privatni proizvođači s tog područja.

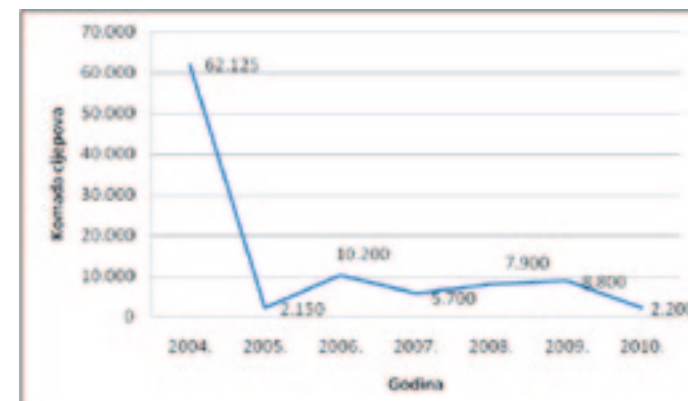
Proizvodnja cjepona Pošipa u 2004. godini iznosi svega 6.300 komada cjepona, što ukazuje na to da

Graf 11: Proizvodnja cjepona sorte Pošip u razdoblju od 2004. do 2010. godine

je interes za sortu do te godine bio vrlo slab.

Osim toga, u razdoblju od 2006. do 2009. godine Pošip bilježi i relativno najveći porast količine vina u prometu na hrvatskom tržištu (I. Alpeza i B. Mihaljević, 2010.) jer se radi o sorti koja daje vina vrlo visoke kvalitete te su njezina vina jako tražena na hrvatskom tržištu.

Graf 12: Proizvodnja cjepona sorte Malvasija dubrovačka u razdoblju od 2004. do 2010. godine

Sorta kod koje je također zabilježen veliki skok u proizvodnji je i Malvasija dubrovačka. Kod te sorte nagli skok je zabilježen u 2005. godini kada je proizvodnja sa 62.125 komada cjepona u 2004. godini naglo pala na svega 2.150 komada cjepona. Nakon tog razdoblja proizvodnja do 2010. godine kreće se u prosjeku 6 do 7 tisuća cjepona godišnje. Takav trend proizvodnje može se objasniti ako se uzme u obzir da je riječ o sorti lokalnoga karaktera.

Malvasija dubrovačka je sorta koja se stoljećima uzgajala na dubrovačkom području. Slijedom povijesnih i gospodarskih okolnosti ta je sorta, slično kao ranije spomenuti Crljenak kaštelanski, prije šezdesetak godina dovedena do ruba izumiranja. Osamdesetih godina prošlog stoljeća pokrenut je proces njezine revitalizacije. Međutim, u vrijeme Domovinskog rata njezina je populacija ponovno degradirana i svedena na svega stotinjak trsova.

Tijekom 2002. godine pokrenut je projekt „Zaštita i revitalizacija autohtone sorte vinove loze Malvasija dubrovačka bijela (*Vitis vinifera* L.)“, (Agronomski fakultet, Zagreb; Dubrovačko-neretvanska županija) u kojem se u suradnji s lokalnim gospodarskim partnerima pristupilo poslovima njezine ponovne revitalizacije. Projektima su obuhvaćeni postupci ampelografske, genetičke i gospodarske evaluacije sorte.

Genetičkom analizom ustanovljeno je da za Malvasiju dubrovačku postoje sinonimi u Italiji- Malvasia di Lipari, Malvasia di Bosa, Greco di Gerace i Španjolskoj - Malvasia de Sitges, Malvasia de Banyalbufar, Malvasia de Lanzarote (Crespan i sur., 2006.). U sve tri zemlje ta sorta je lokalnog karaktera i ne zauzima velike proizvodne površine. Na području Kona-vala u sklopu projekta nekolicina je proizvođača praćena poticajima od strane županije uložila velika sredstva u sadnju novih površina. Kako je riječ o relativno malom području i svega o nekoliko proizvođača, povećana potreba i mogućnost za sadnim materijalom

bila je uglavnom izražena u razdoblju trajanja projekta. Na taj način možemo i objasniti nagli pad u proizvodnji nakon 2005. godine.

Prema evidenciji Hrvatskog zavoda za vinogradarstvo i vinarstvo prve registrirane količine vina te sorte zabilježene su 2006. godine (900 l) (Alpeza, Mihaljević, 2010.). Međutim, najveći

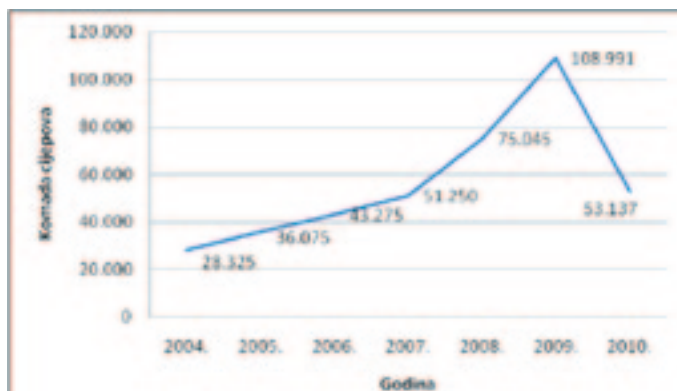
porast proizvodnje bilježi se prema istim autorima između 2008. (5380 l) i 2010. godine (31400 l), što se može objasniti činjenicom da su u tom razdoblju u rod ušli vinogradi podizani u 2004. i 2005. godini, kada je bila i najveća proizvodnja cjepova.

Najveći dio sortimenta koji je obuhvaćen projektima revitalizacije odnosi se na područje Dalmacije. U kontinentalnom dijelu Hrvatske opseg poslova na očuvanju autohtonog sortimenta proveden je u nešto manjem obujmu ili pak u pojedinim regijama tek započinje (Krapinsko-zagorska, Koprivničko-križevačka, Međimurska županija).

Sorte koje su među prvima u Hrvatskoj obuhvaćene projektima evaluacije i revitalizacije su Škrlet na području Sisačko-moslavačke županije i Kraljevina na području Zagrebačke županije. Projekt „Klonska selekcija kultivara Škrlet (*Vitis vinifera* L.)“ (Agronomski fakultet, Sisačko-moslavačka županija) prvi je u Hrvatskoj kroz koji su ispunjeni svi stručni i tehnički zahtjevi u pogledu osiguranja kvalitete sadnog materijala. Projekt je započeo 2000. godine postupkom masovne klonske selekcije kako bi se izdvojili zdravi matični trsovi s najboljim biološkim i gospodarskim osobinama. Nakon toga je uslijedilo razmnožavanje matičnih trsova i postupak cijepjenja na bezvirusnu podlogu. Do 2009. godine i završetka projekta nedaleko od Popovače podignut je matični nasad u potpunosti od virus-free sadnica. Osiguravanjem matičnjaka od pristupa vektora virusa (prostorna izolacija, tlo negativno na nematode, mreža) postavljeni su svi uvjeti da matičnjak i administrativno zadovolji pravilnike za proizvodnjom predbaznog sadnog materijala.

Proizvodnja Škrleta bila je najmanja u 2004. godini (28.325 komada cjepova), a vrhunac je dostigla 2009. godine (108.991 komada cjepova). Međutim, 2010. godine proizvodnja naglo pada i iznosi 53.137 komada cjepova.

Iako zadnjih godina autohtone sorte očigledno dobivaju na gospodarskoj važnosti i zauzimaju veliki udio u ukupnom sortimentu i u ukupnoj proizvodnji sadnog materijala vinove loze, briga oko njihovog očuvanja još nije završila. Bez obzira što su na području

Graf 13: Proizvodnja cjepova sorte Škrlet u razdoblju od 2004. do 2010. godine.

njihove revitalizacije unatrag zadnjih deset godina učinjeni veliki koraci, stupanjem na tržište Europske unije bit će potrebno osigurati stroge propise koji se tiču prije svega zdravstvene ispravnosti i kvalitativne ujednačenosti sadnog materijala. Da bi sve sorte mogle u potpunosti ispuniti traženi biološki kvalitativni potencijal, kao i povećanje proizvodnih površina sa zdravim sadnicama, u sklopu projekta "Unutarsortna raznolikost vinove loze i unaprjeđenje klonske selekcije" (Agronomski fakultet) započet je i postupak klonske selekcije najznačajnijih autohtonih sorata kao što je Plavac mali, Maraština, Pošip, Vugava, Grk, Debit, Plavina, Žlahtina, Škrlet i Kraljevina.

Zaključak

Hrvatska je jedna od rijetkih europskih zemalja koja je usprkos brojnim prirodnim i povijesno gospodarskim nedaćama na vrlo malom zemljopisnom području uspjela zadržati visoki stupanj bioraznolikosti i genetske varijabilnosti biljnog i životinjskog svijeta. Spomenuta bioraznolikost uočljiva je i na primjeru jedne od gospodarski najznačajnijih biljnih vrsta, a to je vinova loza. Iako je povijesno njezina bioraznolikost bila ugrožena, jačanjem društvene svijesti o važnosti vinove loze u hrvatskoj kulturi, tradiciji i gospodarstvu, pokrenut je niz znanstvenih i gospodarskih projekata u cilju njezina očuvanja.

Positivne rezultate tih aktivnosti potvrđuju podaci o proizvodnji sadnica vinove loze u razdoblju od 2004. do 2010. godine. U promatranom je razdoblju uočljiv općenito pozitivan trend u proizvodnji sadnog materijala. Velik udio u tom povećanju imaju i autohtone sorte čiji je udio u 2010. godine narastao na čak 37 % u ukupnoj proizvodnji cjepova autohtonih sorata. Također je uočen pozitivan trend u povećanju asortimana autohtonih sorata koji se sa 29 sorata u 2004. godini popeo na 37 sorata u 2010. godini. Ti podaci govore u prilog sve većoj popularizaciji autohtonih sorata na širem području Republike Hrvatske, bilo na način da se pojedine regije uključuju u proces revitalizaciji svog specifičnog sortimenta ili da se sortiment određene regije zbog svojeg kvalitativnog potencijala širi u nove.

U promatranom razdoblju i neke dotad nepoznate autohtone sorte doživljavaju procvat popularnosti: Debit, Plavina, Babić, Crljenak kaštelanski, Malvasija dubrovačka. Isti pozitivan trend prate i sorte koje su na tržištu dokazale svoj kvalitativni potencijal, kao što su Plavac mali, Malvasija istarska, Pošip i Maraština.

Međutim, da bi se i dalje nastavio pozitivan trend te da bi te sorte i vina dobivena od njih mogla na zahtjevnom europskom tržištu pokazati i očuvati svoj potencijal, potrebno je svakako provesti mjere s ciljem očuvanja sorte ujednačenosti i zdravstvene čistoće.

Literatura

E. Maletić, I. Pejić, J. Karoglan Kontić, J. Piljac, G.S. Dangl, A. Vokurka, T. Lacombe, N. Mirošević, and C.P. Meredith (2004.): Zinfandel, Dobričić and Plavac mali: The Genetic Relationship among Three Cultivars of the Dalmatian Coast of Croatia.

D. Darlington (1991.): Angels Visits: AN Inquiry into the Mystery of Zinfandel, Holt, New York.

J. Piljac, E. Maletić, J.K. Kontić, G.S. Dangl, I. Pejić, N. Mirošević and C.P. Meredith; (2002.): The parentage of Pošip bijeli, a major white wine cultivar of Croatia

M. Crespan, F. Cabello, S. Giannetto, J. Ibanez, J. Karoglan Kontić, E. Maletić, I. Pejić, I. Rodriguez-Torres, D. Antonacci (2006.): Malvasia delle Lipari, Malvasia di Sardegna, Greco di Gerace, Malvasia de Sitges and Malvasia dubrovačka - synonyms of an old and famous grape cultivar.

E. Maletić, J. Karoglan Kontić, I. Pejić (2008.): Vinova loza, Školska knjiga, Zagreb

I. Alpeza, B. Mihaljević (2010.): Nova vina i vinogradi u republici Hrvatskoj.

S. Bulić (1949.): Dalmatinska ampelografija, Poljoprivredni nakladni zavod, Zagreb

scientific study

New trends in plant material production of autochthonous grapevine cultivars

Summary

In Croatia, like in all Mediterranean countries, there is a centuries-old tradition in grape and wine production. A whole set of geographical and climate characteristics, next to historical and social circumstances, caused diversity in grapevine cultivars in such a small territory.

Economic problems, together with the emersion of phylloxera and cryptogenic diseases in the 19th century caused the disappearance of traditional ways in viticulture along with the extinction of respectable number of cultivars of the grapevine. Scientific project "Ampelographic and genetic evaluation of the autochthonous grapevine cultivars", next to many other projects on the Faculty of Agriculture in Zagreb were started with the purpose of making a detailed evaluation of the remaining grapevine cultivars in Croatia and their revitalization. At the same time, an active government policy supporting the increase of grapevine production resulted in an economic revitalization of a certain number of autochthonous grapevine cultivars. The production of the grapevine planting material in the period from 2004 to 2010 grew continuously and reached its top in 2006 and 2007. When it comes to autochthonous cultivars, the upsurge in the production is visible as in the total quantity, so in the increasing number of cultivars.

In the production of planting material of the autochthonous cultivars, the highest share belongs to traditionally the most popular cultivars Plavac Mali and Malvazija istarska, following by cultivars Debit, Plavina, Babić, Marastina, Posip, Zlahtina, Crljenak kastelanski and Malvasija dubrovačka. The beginning of the production of the planting material of certain autochthonous cultivars can be associated with the results of the projects mentioned above. These facts show the increase in the popularity and importance of the autochthonous cultivars in Croatian wine market, which certainly encourages Croatia's reputation of a Mediterranean country with a very rich grape vine and wine culture and preserved natural resources.

Key words: grape vine; autochthonous variety; revitalization; planting material

VINARIJA PODŠPILJE

Podšpilje P.Z.

VUGAVA PODŠPILJE

bijelo vino

Kao plod ljubavi spram grožđa daleko od matičnog kopna, tisućljećima je rasla okupana morem i mediteranskim suncem "Vugava Viška", kraljica vina. Proizvodi se od grožđa istoimene sorte koja uspjeva isključivo na lokalitetima viškog vinogorja. Nekoć se Vugava prerađivala kao desertno vino iz polu suhih i prosušeni bobica. Danas se Vugava proizvodi kao vrhunsko i suho vino. Odlikuje se divnom prirodnom zlatnožutom bojom. Miris joj je specifičan, sortni, nenapadan, ugodan, dubok i pun. Prepoznatljiva je po mednom ukusu raskošne punoće. Alc. 13,5% vol.

VINARIJA PODŠPILJE

OTOK VIS

Tel: +385 [21] 71 50 83
 Fax: +385 [21] 71 50 82
 E-mail: podspilje-pz@st.htnet.hr